

RAVINTOLATYÖNTEKIJÖIDEN TUKEMISESTA ELINKEINOTOIMINNAN RAJOITUSTEN AIKANA

Toistuvien ravitsemisalaan kohdistuvien rajoitusten johdosta alan työntekijät ovat ajautuneet taloudellisesti mahdollittomaan tilanteeseen. Heidän toimeentulonsa turvaamiseksi ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan on tehtävä välittömästi tilapäisiä parannuksia. Ansiosidonnaisen päivärahan tasoa on nostettava pienituloisten kohdalla ja työttömyysturvan omavastuupäivät on poistettava. Mikäli ravintola- tai muuta elinkeinotoimintaa rajoitetaan jatkossa, tulee mahdollisimman nopeasti ottaa käyttöön myös yritysten palkanmaksujärjestelmien kautta toteutettava palkanmaksutuki, jonka avulla voidaan välttää lomautuksia ja irtisanomisia sekä säilyttää työsuhteiden jatkuvuus.

Työntekijöiden taloudellinen hätä on valtava

Työttömäksi jääneellä työntekijällä, joka ansaitsee työstään bruttona matkailu- ja ravintola-alan keskiarvon mukaisen 2021 e/kk¹, ansiosidonnaisen päivärahan suuruus on bruttona 1269 e/kk, josta käteen jäävä tulo on vain 1043 e/kk.² On selvää, ettei tämä summa riitä kohtuulliseen toimentuloon varsinkaan, kun siitä vähennetään viisi omavastuupäivää työttömyysjakson alussa. Kun rajoitustoimet ja lomautukset vielä kohdistuvat kerta toisensa jälkeen samoihin työntekijöihin, on PAMin matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevien jäsenten taloudellinen hätä valtava.

PAMin laajassa kyselyssä³ matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevistä 84 prosenttia kertoo toimeentulonsa heikentyneen koronaviruksen johdosta. Alan työntekijöistä merkittävä osa on joutunut viime kuukausina tinkimään muun muassa ruoan määrästä ja laadusta (56 %), terveydenhoidosta (31 %) sekä lääkkeitä (21 %). Oma toimeentuloa on jouduttu tukemaan muun muassa läheisten antamalla taloudellisella avulla (37 %), omaisuuden myymisellä (22 %) ja ottamalla pikavippejä tai pankkilainoja (17 %).

Ansiosidonnaista päivärahaa korotettava ja omavastuupäivistä luovuttava väliaikaisesti

Ansiosidonnaiseen työttömyysturvaan tarvitaan valtion rahoittama väliaikainen korotus, joka helpottaisi kriisialojen työntekijöiden ahdinkoa, ennen kuin rajoituksista pystytään luopumaan ja työntekijät pääsevät palaamaan tehtäviinsä. Koronakriisin ja elinkeinotoiminnalle asetettujen rajoitustoimien johdosta lomautettujen ja irtisanottujen työntekijöiden työttömyysturvan tason tulisi olla vähintään 85–90 prosenttia sitä edeltäneestä palkasta nykyisen noin 60 prosentin sijaan. Se toteutettaisiin korottamalla ansiopäivärahan laskennassa käytettyä prosenttiosuutta peruspäivärahan ja ansiopäivärahan perusteena olevan päiväjalkaan erotuksesta vähintäänkin taitekohdan alittavien palkkojen osalta.

Lisäksi työttömyysturvan omavastuupäivistä on jälleen luovuttava väliaikaisesti, jotta lomautetut eivät putoa tyhjään päälle ravintola-alalle asetettujen rajoitusten johdosta. Omavastuu-aika ei sovellu tilanteeseen, jossa yritykset joutuvat toistuvasti lomauttamaan työntekijöitään hallituksen ja viranomaisten asettamien rajoitusten johdosta. Pahimmassa tapauksessa kahdeksan viikon välein muutamaksi päiväksi lomautettu työntekijä jää täysin ilman työttömyyskorvausta, kun omavastuu-aika ei ehdi täytyttyä tarkastelujakson aikana.

Palkanmaksutuki vähentää lomautuksia ja säilyttää työsuhteiden jatkuvuuden

Koska ravintoloihin sekä muuhun elinkeinotoimintaan kohdistuvia rajoituksia varaudutaan jatkamaan vielä nykyisen rajoitusjakson päättyessä, tulee mahdollisimman pian valmistella käyttöön suoraan yritysten

¹ EK:n palkkatilasto, syyskuu 2020.

² Laskettu Tilastokeskuksen SISU-mallin avulla. Oletuksina 32-vuotias yksinasuva henkilö, kotikunta Helsinki, ei lapsia.

³ Maaliskuu 2021, vastaajina 3089 matkailu- ja ravintola-alalla työskentelevää PAMin jäsentä.

palkanmaksujärjestelmien kautta toteutettava palkanmaksutuki. Tällainen esimerkiksi Tanskassa ja Australiassa koronaepidemian aikana käynnistetty tukiohjelma mahdollistaa työntekijöiden kohtuullisen toimeentulon sekä varmistaa työsuhteiden jatkuvuuden ja näin toimialan nopeamman toipumisen, kun rajoituksista pystytään luopumaan.

Tanskan tukiohjelmassa valtio maksaa 75 prosenttia kotiin lähetettyjen kuukausipalkkaisten ja 90 prosenttia kotiin lähetettyjen tuntipalkkaisten työntekijöiden ansioista, kun työnantaja ilmoittaa tarpeen vähentää toimipisteen henkilöstöä vähintään 30 prosentilla tai 50 henkilöllä. Työnantaja maksaa työntekijöiden palkan tukijaksolta, eivätkä kyseiset työntekijät saa työskennellä jakson aikana. Ohjelma koskee yrityksiä niissä kunnissa, joille on asetettu tiukennettuja koronarajoituksia, ja jatkuu niin pitkään, kuin rajoitukset ovat voimassa.

Australian mallissa maksetaan puolestaan kiinteä summa työntekijää kohden ja työntekijät ovat lähtökohtaisesti töissä tavalliseen tapaan tukiohjelman aikana, mutta maksut välitetään työntekijöille, vaikka he eivät pystyisi työskentelemään esimerkiksi epidemian johdosta asetettujen rajoitusten johdosta. Tämän tyyppisessä ratkaisussa useampi työnantaja pyrkii todennäköisesti pitämään yllä esimerkiksi take out - tyyppistä liiketoimintaa rajoitusten aikana, kun taas Tanskan mallin nimelliset kustannukset jäävät alhaisemmiksi, kun tukea ei makseta työskentelyä jatkaville työntekijöille. Valtion kokonaismenoja vähentää molemmissa ratkaisussa se, ettei työntekijöitä jouduta lomauttamaan eivätkä he näin joudu turvautumaan työttömyysturvaan sekä asumis- ja toimeentulotukeen.